

Δράση: Επιμόρφωση εκπαιδευτικών και μελών της εκπαιδευτικής κοινότητας
Υποδράση: Ενδοσχολική Επιμόρφωση, Επιστ.υπεύθυνη: Μαρία Λιακοπούλου

Διδασκαλία σε ανομοιογενείς τάξεις: Θέματα μεθόδευσης, αξιοποίησης και κατασκευής διδακτικού υλικού

**16, 23 Ιανουαρίου &
6 Φεβρουαρίου 2013
13.30-17.30**

3^ο & 4^ο Δημοτικό Σχολείο Ν. Μουδανιών

(Μοσχονησίων-Κυδωνιών 71)

**Διδασκαλία σε ανομοιογενείς τάξεις:
θέματα μεθόδευσης, αξιοποίησης και κατασκευής διδακτικού υλικού**

*Μαρία Ευσταθίου, Σχολική Σύμβουλος Φιλολόγων, Διδάκτωρ Παιδαγωγικής
mefstath@edlit.auth.gr*

Το δυνάμει πολυπολιτισμικό σχολείο του 21^{ου} αιώνα έχει χρέος να δώσει προτεραιότητα αιχμής σε θέματα που αφορούν την κοινωνική συνοχή, την ισότητα ευκαιριών και την πραγματική δικαιοσύνη. Καθοριστικό ρόλο στην επιτυχία αυτής της επιδίωξης έχει ο εκπαιδευτικός, ο οποίος ως επιστήμονας και επαγγελματίας οφείλει να αναλαμβάνει εκπαιδευτικές πρωτοβουλίες, επιλέγοντας και εφαρμόζοντας κάθε φορά τη μέθοδο διδασκαλίας που είναι η καταλληλότερη για τους μαθητές του (Νικολάου 2005: 305-306).

Θα ήταν βέβαια ματαιοπονία να αναζητήσει κανείς κάποια καθολική «μέθοδο-συνταγή» που θα λειτουργούσε παρέχοντας εγγυήσεις για την αποτελεσματικότητα της εκπαιδευτικής διαδικασίας σύμφωνα με το παραπάνω πλαίσιο. Οι κοινωνικο-πολιτισμικές διαφορές στο μαθητικό πληθυσμό του σχολείου, ωστόσο, προσφέρουν ευκαιρίες για εμπλουτισμό της διδασκαλίας με περιεχόμενα και μεθόδους που θα επιτρέψουν στους μαθητές να αλληλεπιδράσουν μεταξύ τους, να αναδείξουν τις ιδιαιτερότητές τους και να αναπτύξουν ποικίλες ερμηνείες για ό,τι αφορά τα συμφραζόμενα – αλλά και τα μη συμφραζόμενα – του σχολικού μαθήματος. Κάτι τέτοιο γίνεται εφικτό εφόσον εφαρμοστούν διδακτικές προσεγγίσεις οι οποίες υπερβαίνουν την παραδοσιακή διδασκαλία, υπακούοντας σε αρχές που ευνοούν τόσο την επικοινωνία και τη συνεργασία μεταξύ των μαθητών όσο και την ανάδειξη των ιδιαίτερων ικανοτήτων του κάθε μαθητή ξεχωριστά.

Στο σύγχρονο πολυπολιτισμικό σχολείο ο εκπαιδευτικός καλείται να εφαρμόζει ομαδοσυνεργατικές αλλά και εξατομικευμένες μεθόδους μάθησης, ώστε να παίρνει υπόψη του όλους τους μαθητές της τάξης, ανεξάρτητα από τις ιδιαιτερότητες που παρουσιάζουν. Έτσι, θα πρέπει να είναι σε θέση να προσαρμόζει το μάθημα επιλεκτικά σε κάθε «τύπο» μαθητή (Good & Brophy 2000: 348-9): σ' αυτόν που είναι σταθερά αφοσιωμένος στη δουλειά του και γνωρίζει ακαδημαϊκές επιτυχίες· σ' αυτόν που είναι περισσότερο προσανατολισμένος σε πρόσωπα, συνεργασίες και κοινωνικές συναναστροφές· σ' εκείνον που ζητά συνεχώς υποστήριξη από τον καθηγητή και έχει ανάγκη από ενθάρρυνση, πρόσθετες οδηγίες και βοήθεια· σ' εκείνον που λειτουργεί ως αποξενωμένος και αρνείται να συνεργαστεί, κάνοντας συχνά φασαρία και εκφράζοντας επιθετικότητα· τέλος, στο μαθητή που είναι σιωπηλός, και απρόθυμος, σχεδόν ανύπαρκτος, συμμετέχοντας σπάνια στις δραστηριότητες της τάξης (phantom student).

Στο πλαίσιο αυτό μπορούν να αξιοποιούνται διδακτικές μέθοδοι όπως η *ομαδοσυνεργατική, η ανακαλυπτική, το ερευνητικό σχέδιο εργασίας* κ.ά. Οι μέθοδοι αυτές αποτελούν δομικά στοιχεία διαφόρων μοντέλων διδασκαλίας, τα οποία είναι προσανατολισμένα σε τέσσερις διαφορετικές κατευθύνσεις αγωγής και μάθησης: στην

προσέγγιση της πληροφορίας, την προσωπικότητα του υποκειμένου της εκπαιδευτικής διαδικασίας, την ανάπτυξη κοινωνικών δεξιοτήτων και την τροποποίηση της συμπεριφοράς του μαθητή (Joyce & Weil 1986). Μπορούν να εφαρμόζονται μεμονωμένα ή σε συνδυασμό μεταξύ τους, λειτουργώντας έτσι συμπληρωματικά ή διαδοχικά κατά περίπτωση. Επίσης, συνήθως απαιτείται μια στοιχειώδης προετοιμασία από μέρους του εκπαιδευτικού ή των μαθητών, καθώς και ένα σύστημα υποστήριξης (διδακτικό υλικό, εικόνες, πηγές, λογισμικά κ.λπ.). Εννοείται, βέβαια, ότι όλα κάθε φορά εξαρτώνται από την ίδια τη διδακτική ενότητα, τους χειρισμούς που θα κάνει ο εκπαιδευτικός και τις ιδιαιτερότητες των μαθητών στη συγκεκριμένη τάξη.

Στην παρούσα εισήγηση, σε θεωρητικό επίπεδο, θα παρουσιαστούν οι κυριότερες μέθοδοι διδασκαλίας και, σε επίπεδο εφαρμογής, θα συζητηθούν εναλλακτικά σχήματα αξιοποίησής τους στην εκπαιδευτική διαδικασία βασισμένα στις αρχές της διαπολιτισμικής εκπαίδευσης. Στη συνέχεια θα παρουσιαστούν δείγματα κατασκευής διδακτικού υλικού με αφετηρία τα σχολικά εγχειρίδια Γλώσσας, Ιστορίας και Μελέτης Περιβάλλοντος και θα συζητηθούν στην ολομέλεια τα δείγματα κατασκευής διδακτικού υλικού που θα ετοιμαστούν από τους εκπαιδευτικούς. Το επιμορφωτικό σεμινάριο θα ολοκληρωθεί με αναστοχασμό για το σύνολο των επιμορφωτικών συναντήσεων και διατύπωση προτάσεων.

Βιβλιογραφία

Baϊνά, Μ. (1996), «Μέθοδος project: Μια πρόκληση για το ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα», *Νέα Παιδεία*, 20, 80, 77-88.

Ευαγγέλου, Ο. (2007), *Διαπολιτισμικά Αναλυτικά Προγράμματα*, Αθήνα: τυπωθήτω.

Καλαϊτζοπούλου, Μ. (2001), *Ο εκπαιδευτικός ως στοχαζόμενος επαγγελματίας*, Αθήνα: Τυπωθήτω.

Καμαρινού, Δ. (2000)³, *Βιωματική Μάθηση στο Σχολείο*, Ξυλόκαστρο (χ.ο.).

Κανάκης, Ι.Ν. (1987), *Η Οργάνωση της Διδασκαλίας – Μάθησης με Ομάδες Εργασίας, Θεωρητική θεμελίωση και πρακτική εφαρμογή*, Αθήνα (χ.ο.).

Καραβίτη, Τζ., Σακατζής, Δ. & Χατζηδημητρίου, Π. (2004), *«Το Πορτοκάλι με την Περόνη»*. Υλικό εργασίας. Θεατρικές ασκήσεις και δημιουργικές δραστηριότητες, Αθήνα: Πανελλήνιο Δίκτυο για το Θέατρο στην Εκπαίδευση.

Κοσσυβάκη, Φ. (1998), *Κριτική επικοινωνιακή διδασκαλία. Κριτική Προσέγγιση της Διδακτικής Πράξης*. Αθήνα: Gutenberg.

Ματσαγγούρας, Η. (2002), *Η διαθεματικότητα στη σχολική γνώση: Εννοιοκεντρική αναπλαισίωση και σχέδια εργασίας*, Αθήνα: Γρηγόρης.

Meyer, E. (1987), *Ομαδική διδασκαλία. Θεμελίωση και παραδείγματα*, (μτφ. Α. Κουτσούκης), Θεσσαλονίκη: Κυριακίδης.

- Νικολάου, Γ. (2005), *Διαπολιτισμική διδακτική. Το νέο περιβάλλον – Βασικές αρχές*, Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.
- Ξωχέλλης, Π. (2005), *Ο εκπαιδευτικός στον σύγχρονο κόσμο*, Αθήνα: Τυπωθήτω.
- ΥΠ.Ε.Π.Θ-Π.Ι. (2001). *Διαθεματικό Εκπαιδευτικό Υλικό για την Ευέλικτη Ζώνη Καινοτόμων Δράσεων, Γυμνάσιο, τ. Β' - Διαπολιτισμική Εκπαίδευση, Εκφάνσεις Τέχνης*. Αθήνα.
- Χατζηδήμου, Δ. (2007). *Εισαγωγή στη θεματική της Διδακτικής*, Θεσσαλονίκη: Κυριακίδης.
- Χρυσανθίδης, Κ. (1994). *Βιωματική-επικοινωνιακή διδασκαλία: η μέθοδος project*. Αθήνα: Gutenberg.
- Good, T. L. & Brophy, J. E. (2000)⁸, *Looking in classrooms*, New York: Longman.
- Joyce, B. & Weil, M. (1986)³, *Models of Teaching*, London: Prentice-Hall.